

3.
Göteborg

Björlanda 232 LV 295

Vikan

Boplatsområde: stå

Inv. nr. 48930

Fyndrapporter 1972

Göteborgs stadsmuseum
Arkeologisk arkivrapport

Nr 1971:27

Ark. Ark. Gbg, Kom.

GÖTEBORGS STADSMUSEI
BIBLIOTEK

Riksantikvarieämbetet
Statens Historiska Museum
Storgatan 41, Stockholm Ö

Dnr 534/73

Dnr 343/0913/73 6 NOV. 1973

Göteborgs ark. museum
Skärgårdsgatan 4
414 58 GÖTEBORG

Riksantikvarieämbetet får meddela, att riksantik-
varien vid föredragning den 22 oktober 1973

har beslutat, att fynden från unders. av 13:S Vikan,
Göteborgs stad, Vg, utförd av Christer Westerdahl

tillföres Göteborgs ark. museum

Fynden har ~~ej~~ begärts av Eder. Fynden ej insända
av Eder

~~X Fynden samt förteckning över dem kommer att över-~~
~~sändas genom Statens Historiska Museum~~

Stockholm den 22 oktober 1973

För riksantikvarieämbetet

Margareta Biörnstad

Margareta Biörnstad

Bilagor

G A M KONSERVERING

Landskap:

Härad: Göteborg

Socken:

Gård/fastighetsbeteckning: Vikan

Fornl.nr/fyndnr: 13:^S/~~10~~, schakt 7, yta C (recent stensträng), F 42
-"- , F 25

Dnr: K 7/72

Inv.nr:

Neg.nr:

Inkommet för konservering: under 1971

Utlämnat från konservering: 9.10.72

Föremålsslag: fragment av två järnföremål.

Åtgärd: Rengjorda från korrosion i uppvärmd EDTA-lösning.

Urlakade i destillerat vatten.

Efterbehandling: parafinkokning.

Signatur: JE.S

Dnr. 7/73

13:S 10 VIKAN GÖTEBORG
BOPLATSOMRÅDE STENÅLDER

13:S 10 VIKAN GÖTEBORG BOPLATSOMRÅDE STENÅLDER

Boplatsområde dels med fynd från mesolitisk tid dels med fynd och konstruktioner från mellanneolitisk tid (inslag av stridsyxekultur).
C-14 dateringar: 6395 ± 100 BP/4445 BC. 5610 ± 330 BP/3660 BC.
 5575 ± 285 BP/3625 BC.

Anm: Rapporten är sammanställd av GAM:s fältavdelning på grundval av Christer Westerdahls anteckningar.

ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Läge: Vikan, Björlanda, Göteborgs stad. Stadsäga 15489. Se Johan Wigforss "Arendalområdet" Fyndrapporter 1971 s 71 ff.

Grävningsorsak: Planerad industribebyggelse.

Grävningstid: 22 april - 14 juni 1971.

Arbetstid i fält: 682 arkeologtimmar, 1000 grovarbetstimmar, 17 maskintimmar.

Undersökt yta: Maskinavbanat drygt 1000 kvm, totalundersökt ca 250 kvm.

Platsledare: Christer Westerdahl.

NATURVETENSKAPLIGA BESTÄMNINGAR

C-14 bestämningarna har utförts av Laboratoriet för radioaktiv datering, Stockholm (Exkurs 1).

Fosfatproven har bestämts av Statens historiska museum.

TOPOGRAFI

Området (fig 1,16) upptas av en sänka av ängmark, tidigare uppodlad. Strax utanför områdets östra del avsmalnar sänkan kraftigt för att åter vidgas nedåt hemmanet Halvorsäng. Den övre västliga delen av ängen utgörs av en jämn plåtå med tillstötande svagt

sluttande dalsänkor, begränsade av bergknallar. Den östliga halvan sluttar markant åt öster. Höjden över havet inom undersökningsområdet är 25-33 m.

Ängen som vid undersökningstillfället till större delen var gräs- och ljungbevuxen hade börjat intagas av asp och olika typer av buskvegetation i norr och öster. Ett impediment i söder har hyst torpbebyggelse. Dräneringsdiken gick över hela ängen. Området utnyttjades som mopedbana och träningsplats för hundar. Skälgrustäkt har förekommit i söder. Den bäck som rinner utanför områdets sydöstra del har givit upphov till det i äldre materialsamlingar nämnda "Alkärret" ovanför hemmanet Halvorsäng. Kartstudier gav inga upplysningar om bebyggelsens historia.

I boplatsens närmaste omgivning ligger hällkistan 13:7 samt boplatsområdena 13: S1,6,9 och 13 (fig 1).

TIDIGARE FYND

Utdrag ur Johan Wigforss "Arendalsområdet", Fyndrapporter 1971, s 77 ff.

Inom boplatsområdet har dels plockats ett tämligen stort material, dels har material framkommit vid provgrävning inom boplatsytan, utförd 1970. Denna provgrävning har publicerats av J. Wigforss i "Arendalsområdet" Fyndrapporter 1971 s 71 ff. Wigforss redovisar där i detalj hur de olika fynden framkommit. Här återges tabellen över tidigare fynd i sammandrag samt den sammanfattande fyndtabellen för provgrävningen.

TABELL ÖVER TIDIGARE FYND (Föremål i privat ägo angivna inom parentes)

Art	Summa
Flintstykke	1+(4)
Tillslaget redskap	(1)
Kärna	9
Spån	17+(2)
Yxa fragment	1
Skärva	7
Spånkärna	2+(1)
Knuta	9
Avslag av slipat redskap	1
Skedskrapa	(1)
Spånskrapa	3
Spån m. bearbetning	1
Spån m. nötning	3
Mikrospån	3
Kvarts	2
Spånpilspets	1
Skivvyxa	5
Skivskrapa	10+(4)
Kniv	3+(1)
Såg	1
Knacksten	3
Kärnyxa	3
Yxa tjockknackig	1
Borr	1
Ker.skärvor	4
Spetsyxa	2
Ämne till yxa	1
Avslag m. nötning	90
Avsl.m.bearbetning	9+(3)
Avslag och avfall	793+(16)
Summa	986+(33)

SAMMANFATTNING AV HELA FYNDMATERIALET

FLINTA

knackstenar	knacksten	1 st
kärnor	knuta	2 st
	kärnfragm.	2 st
	kärna	3 st
kärnredskap	flintstykke	
tillhuggna	m. retusch	2 st
	flintstykke	
	m.tillhugg.	2 st
kärnredskap		
flathuggna	--	
kärnredskap		
slipade	--	
ebearbetade avslag		157 st
avslagsredskap	skrapa	1 st
tillhuggna	avsl.m.ret.	7 st
	avsl. med	
	tillhuggn.	1 st
	avslag m.	
	ret.spets	1 st
avslagsredskap		
flathuggna	--	
avslagsredskap		
slipade	--	
övrig flinta		450 st

BERGART

KVARTS

ÖVRIGT

järnspik?	1 st
järnbitar	5 st
slagg	8 st
brända ben	1 gr
keramik	8 gr
kol	3 gr

Sammanfattningsvis kan konstateras att de tillfälliga fynd som plockats och framkommit i provgroparna gett ett föga enhetligt material av blandad mesolitisk och mellanneolitisk karaktär.

ARBETSBESKRIVNING

Efter det resultat som provtagningen hösten 1970 givit, maskinavbanades delar av det område, som visat sig rikast på kulturlager och fynd (fig 2). Avbaningen berörde endast ängens östliga långsmala utlöpare. Längsgående huvudschakt avbanades i öst-västlig riktning (schakt I,III,VII) och från dessa smärre kontrollschakt norr och söder därom (schakt II,IV-VI,VIII,X). Schaktbredd: ca 2 m. På de tre ställen där schakten visade starkast koncentration av mörkfärgningar avbanades tre större ytor, nämligen yta A (15 x 15 m) yta B (15 x 14 m) samt yta C (16 x 17 m). För att fastställa lagerföljden upptogs under undersökningens gång smärre handgrävda schakt. Dessa numrerades 1-15 (nr 8 vakant, fig 2,6).

Huvudschakten (I,III,VII) upptogs i sin helhet, övriga schakt endast delvis. Mörkfärgningar i ytorna A och B undersöktes delvis, men tyngdpunkten i undersökningen kom på grund av fyndfrekvens och kulturlagrets mäktighet att koncentreras till yta C.

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER

Schakt och profiler visade att undersökningsområdet bestod av sand och grus. Detta lager var i den västra delen omkring yta A endast ca 20 cm och upptogs nästan i sin helhet av ploglagret. I den mot öster sluttande östra delen omkring yta B och C var detta grus- och sandlager betydligt kraftigare (vid yta C över 50 cm). Vidare konstaterades att grusinblandningen var mycket kraftigare i områdets västra del än i den östra. Inom yta C bestod sålunda lagret i huvudsak av sand. Grusinlagring förekom endast vid bergfoten i norra delen av yta C.

Under detta grus- och sandlager fanns över hela undersökningsområdet lera (senglacial). Inom yta C förekom på övergången mellan sanden och leran ett stenlager (klapper) som endast framtogs i schakt 6 och 10 (fig 8,9).

TOLKNING AV PLATSENS JORDLAGERFÖLJD

Området har varit täckt av en sen glacial lera, överlagrad av sand och grus. Dessa jordarter har avsatts under den första regressionen. Undersökningsområdet ligger i sin östligaste och lägsta del på 25 m ö h (yta C). Detta innebär att yta C låg vid stranden och i bränningszonen då den postglaciala transgressionen nådde maximum omkring 5000 f Kr (25 m ö h). Därvid utbildades en klapper i strandkanten. Det är detta lager som har återfunnits i botten på schakt 6 och 10. Från områdets västra del har fortgående skett en jordflytning som inneburit dels att sand-gruslagret i västra delen har uttunnats och dels att det finkornigare materialet (sand) förskjutits mot öster och de lägre liggande delarna.

YTA A

Direkt under ploglagret fanns över större delen av området lera. Denna var blöt och maskinen förstörde vid avbaningen de svaga spår av mörkfärgningar som fanns i övergång mellan ploglager och lera. Endast sydöstra delen upprepades. Här fanns i korsningen mellan yta A - schakt I - schakt X (fig 2) en mörkfärgning, konstruktion 1 (fig 3,4). Schakt 7 grävdes genom anläggningen. Anläggningens utsträckning: 2,5 x 1,5 m (N-S). Djup: 30 - 35 cm. Den bestod av sot med enstaka hela kolbitar i sand utan grusinblandning. Profilen visade en växling mellan gråmelerade skikt och svarta feta skikt. I anläggningen fanns flinta och keramik (fynd 16). Anläggningens botten var rundad. I ytan runt anläggningen tillvaratogs vid upprepning fynd 17. Anläggningens funktion är okänd.

Vid rensningen av sydöstra delen av yta A tillvaratogs spridd flinta. (fynd 2).

Vid upprepning av schakt I omedelbart sydöst om yta A iaktogs ett mindre parti med smala parallella mörkfärgningar av endast ett par cm djup. Ett försök att studera dessa mörkfärgningar i det handgrävda schakt 3 gav inget resultat. De tunna mörkfärgningarna syntes ej i det tämligen grova gruset. Tolkning: möjligen kan mörkfärgningarna utgöra bottnar av ett äldre åkersystem med mycket smala parceller. Vid undersökningen av detta parti tillvaratogs fynd 21.

YTA B (fig 5)

Ytan visade sig vid maskinavbaning innehålla en mörkfärgning i västra delen. Större delen av yta B upprepades varvid ytterligare ett par smärre mörkfärgningar framkom. Dessa undersöktes ej. Den västra mörkfärgningen, konstruktion 1, undersöktes med schakt 9 och 11 (fynd 11, 12) och två meterrutor (MI, MII). MI nedgrävdes i sex 10-cm skikt (fynd 3-8). MII grävdes i två 10-cm skikt (fynd 9-10).

Den ca 5 m långa och i ytan oregelbundna mörkfärgningen konstruktion 1 överskars av en nedgrävning, konstruktion 2 (fig 5). Denna konstruktion var starkt sotig med skikt av hela kol mellan sotiga grå sandblandade lager. Konstruktionens största djup var 40 cm. Den hade rundad botten. Dess funktion är okänd. Inom konstruktion 2 tillvaratogs fynd 14.

Inom den upprepade delen av yta B i övrigt tillvaratogs spridd flinta (fynd 13).

SCHAKTEN (fig 2)

Schakt VI: Inga mörkfärgningar iaktogs i detta schakt. För hand fingrävdes schakt 1 i detta område för att söka efter eventuella plöjningsspår emedan sanden var svagt mörkflammig. Plöjningsspår iaktogs ej. Flinta från området tillvaratogs som fynd 15.

Schakt III: För att kontrollera en sned nedfärgning i schaktväggen fingrävdes schakt 2 för att kontrollera om det möjligen kunde röra sig om ett stolphål (fynd 36). Så var emellertid ej fallet. Mörkfärgningen blev diffus och oregelbunden och undersöktes ej vidare.

Vid rensning av övriga maskindragna schakt tillvaratogs följande fynd: Schakt II fynd 22, schakt V fynd 20, schakt VIII fynd 19, schakt X fynd 18.

YTA C (fig 17)

Arbetsbeskrivning:

På grund av terrängförhållandena, som gjorde att maskinen hade svårt att vända i det mot öster sluttande området, kunde ingen kvarstående torvprofil sparas genom området. Detta blev till uppenbart men för den fortsatta tolkningen.

Efter avbaningen upprepades området. För kontroll av lagerföljden handgrävdes två schakt (6,10, fig 6). Kulturlagret nedrensades. Framkomna konstruktioner fingrövdes, den s k härdytan dock endast med schakt (fig 6) och smärre ytor (ruta 1-6, fig 6).

GRÄVNINGSIAKTTAGELSER (fig 7,8,9)

Profilerna (fig 8,9) genom området visade följande huvuddrag. I botten lera (lager 6) däröver bitvis klapper (lager 5) vilken förekom i underdelen av en ljus sand (lager 3). Häröver kulturlager (lager 2) täckt av en humusbemängd sand (lager 1). Det däröver liggande nutida ploglagret var avbanat.

TOLKNING

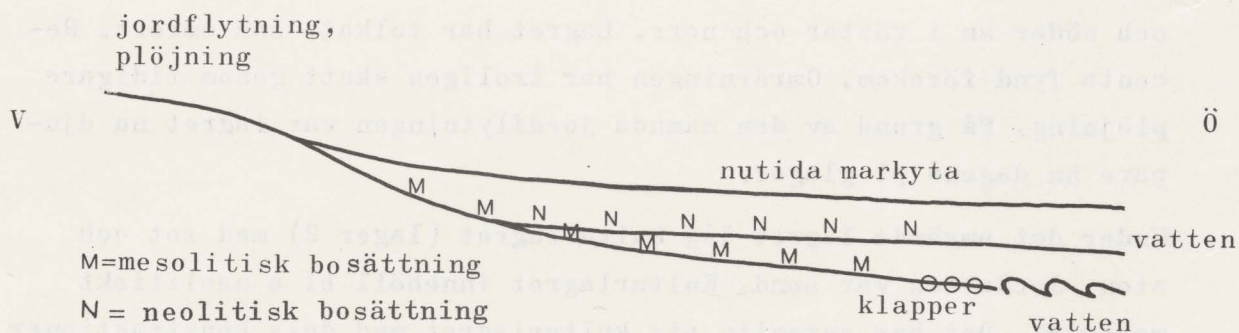
Såsom tidigare anförts under tolkning av platsens jordlagerföljd antages att en kraftig jordflytning ägt rum mot öster. Inom yta C har sådan jordflytning troligen även ägt rum från norr till söder. Lager 1, mörk humusbemängd sand, var inom yta C kraftigare i öster och söder än i väster och norr. Lagret har tolkats som omrört. Recent fynd förekom. Omrörningen har troligen skett genom tidigare plöjning. På grund av den nämnda jordflytningen var lagret nu djupare än dagens ploglager.

Under det omrörda lagret låg kulturlagret (lager 2) med sot och sten. Jordarten var sand. Kulturlagret innehöll bl a neolitiskt material. Det har antagits att kulturlagret med dess konstruktioner i huvudsak utbildats under en bosättning i neolitisk tid. Kulturlagret visar på fig 8 och 9 en föga enhetlig struktur och avbryts emellanåt av skikt med ljus sand. Hur detta skall förklaras blev ej fullt utrett. Det troligaste är att viss jordflytning skett under tiden för bosättningen (denna kan ha varit periodisk), men för detta bör ha krävts en öppen (odlad?) markyta.

Undersökningen har koncentrerats på detta förmodade neolitiska lager. Vid utgrävning av kulturlagret uppstod stora svårigheter att avgöra vilka anläggningar som kunde tänkas vara samtida på grund av backens lutning och den förmodade jordflytningen. Den plan av centrala delen som visas på fig 7 ansågs tillhöra ett komplex, men misstag kan här ha gjorts.

I schakten (fig 8,9) syns en klapper (lager 5) på leran (lager 6). Det har antagits att denna klapper utbildats vid ett transgressionsmaximum på en nivå av ca 25 m över nuvarande vattenyta. Klappern har endast framtagits i schakten 6 och 10 (fig 8,9). I klappern förekom flinta, delvis svallad. Det har antagits att en mesolitisk bosättning ägt rum nära stranden. Bosättningen har givetvis ej endast ägt rum nere på klappern utan även vidare uppåt backen i väster. Genom nedplöjning kan sedan mesolitiskt material ha kommit att blandas med - och t o m överlagra - neolitiskt material.

Konstruktionerna i kulturlagret bör dock huvudsakligen tillhöra den neolitiska bosättningen emedan kulturlagret överlagrar klappern. För att någon av konstruktionerna skall tillhöra den mesolitiska bosättningen måste man förutsätta någon form av nippbildning invid klappern, vilket dock ej har kunnat bevisas. Tolkningen kan åskådliggöras med följande principskiss:

Det omrörda lagret (lager 1) nedrensades. Fynden tillvaratogs över hela ytan i fynd nr 1.

Då kulturlagret var framtaget (fig 7) syntes i dess yta mörkfärgningarna anl A 1 - 12, eventuella stolphålen 1 - 8 samt en stor central mörkfärgning med skörbränd sten, kallad härdytan.

Då kulturlagret utgrävdes hänfördes fynden till den anläggning de låg närmast.

ANLÄGGNINGSBESKRIVNINGAR

A n l ä g g n i n g 1 (fig 7).

Sotfärgning 50 cm i diam och 15 cm djup, glest packad med sten, varav en del skörbrända. Sotfärgningen låg i anslutning till en större sten, 60 x 70 x 50 cm. Anläggningens botten var rundad.

I anslutning till anläggningen fanns en ca 1 m lång stenrad utan sot. Öster om stenraden fanns ett markerat kulturlager, väster om stenraden saknades detta (fig 20). Inga fynd.

A n l ä g g n i n g 2 (fig 7).

Sotfärgning 80 x 50 cm och 20 cm djup med ett jämnt, löst packat stenlager. Stenarna i allmänhet skörbrända. Anläggningens botten svagt rundad. Fynd i och omkring anläggningen tillvaratogs under nr 26.

A n l ä g g n i n g 3 (fig 7).

Sotfärgning, 40 cm i diam och 15 cm djup med två skörbrända större och några mindre stenar. Under stenarna fanns en 10 cm djup spetsig nedskärning i anläggningens botten. Inga fynd.

A n l ä g g n i n g 4 (fig 7).

Sotfärgning 80 x 60 cm och ca 5 cm djup med starkt skörbrända stenar. Botten rundad med en ca 10 cm djup spetsig nedskärning ungefär i mitten. Inga fynd.

A n l ä g g n i n g 5 (fig 7).

Sotfärgning, 110 x 80 cm och ca 10 cm djup med skörbränd sten framför allt i nordöstra delen. Anläggningens botten var oregelbunden med två nedskärningar i nordöstra delen. Nedskärningarna ca 10 cm djupa. Anläggningens västra del skadad av sentida dränering. Inga fynd.

A n l ä g g n i n g 6 (fig 7).

Stenrad, 3,5 m lång med delvis starkt skörbränd sten, hårt packad. Anläggningens begränsning var klar. Anläggningen avgränsar ljus sand i väster från kulturlagret (härdytan) i öster. Kulturlagret var här 25 - 30 cm djupt. I norra delen övergick anläggningen i två hårdliknande nedgrävningar. I och omkring anläggningen tillvaratogs fynd 24, de hårdliknande nedgrävningarna, fynd 25, sten-

raden.

A n l ä g g n i n g 7 (fig 7).

Sotfärgning kring en större sten 40 x 35 x 30 cm samt några smärre skörbrända stenar. Anläggningen kunde ej klart skiljas från häderytan (se nedan). I och omkring anläggningen tillvaratogs fynd 23.

A n l ä g g n i n g 8 (fig 7).

Sotfärgning, halvcirkelformad, ca 1 m lång och ca 5 cm djup med sten, delvis skörbränd. Intill den halvcirkelformade anläggningen fanns två smärre sotfläckar med stenanhopning hänfödda till häd 5. Inga fynd.

A n l ä g g n i n g 9 (fig 7).

Stensamling av något skörbränd sten med sot, ca 10 cm djup, botten rundad. I botten en nedskärning, 30 cm i diam och 20 cm djup. Inga fynd.

A n l ä g g n i n g 10 (fig 7).

Stensamling, ca 80 cm i diam. Flack med svagt rundad botten sotfärgad. Inga fynd.

A n l ä g g n i n g 11 (fig 7).

Delvis skörbränd sten med sot på en yta av ca 60 x 50 cm. Kunde vid nedrensning ej skiljas från häderytan. Skadad av sentida dränering. Inom och omkring anläggningen tillvaratogs fynd 29.

A n l ä g g n i n g 12 (fig 7).

Närmast cirkelformad stensamling med sot i mitten. Ett fåtal stenar skörbrända. I botten en ca 10 cm djup spetsig nedskärning. Inom och omkring anläggningen tillvaratogs fynd 28.

"STOPLHÅL" (fig 7,11).

Här nedan följer beskrivning på anläggningar som platsledaren tolkat som eventuella stolphål.

" S t o l p h å l 1 " bestod av en rund mörkfärgning från keramiklagret där den först syntes, 8 cm diam och omkring 10 cm djup, med spetsig botten. Materialet sotigt med små mikroskopiska kol. Två stenar i ytan, 8 x 10 x 7 cm. Inga fynd.

"S t o l p h å l 2" som ovan med skillnaden att stenarna låg djupare och var något större och botten rundad. Diam 9 cm. Inga fynd.

"S t o l p h å l 3" som ovan, stenarna mindre än stolphål 1. Botten rundad, något oregelbunden. Diam 11 cm. Inga fynd.

"S t o l p h å l 4" som ovan dock endast en sten, 9 x 11 x 6, i botten. Djupet 12 cm, spetsig. Inga fynd.

"S t o l p h å l 5" som ovan, stolphål 4. Djupet dock 10 cm, stenen något ytligare. Inga fynd.

"S t o l p h å l 6" diameter 9 cm, rund, djup 36 cm, något sot i botten, i övrigt endast mörk sand. Två stenar 11 x 10 x 10 cm vid botten. Tvärt avskuren. Inga fynd.

"S t o l p h å l 7" diameter 5 cm, rund, djup 28 cm, kraftigt rundad botten. Sten 9 x 8 x 10 cm i ytan. Endast mörk sand. Inga fynd.

"S t o l p h å l 8" diameter 5 cm, rund, djup 20 cm, mörk sand utan sten. Inga fynd.

H ä r d y t a n (fig 7,18,19) betecknades ett område som vid upprensning av kulturlagret som helhet var klart begränsat med mycket starkt kolinblandning och skörbrända stenar. Vid nedgrävning visade sig härdytan bestå av ett flertal härdar med kol, stenpackning och skörbränd sten i fyndtomma nedgrävningar. Mellanrummen mellan dessa var sotfläckigt med spridda stenar och innehöll relativt rikligt med fynd.

Hela härdytan detaljundersöktes inte. Den genomkorsades av schakt (fig 6,7) och detaljundersöktes i mindre ytområden (ruta 2,3,6). (Fig 12-14).

En profil genom härdytan visar fig 10.

R u t a 2 (fig 7,12) innehöll del av en härd (H1) i rutans nordvästra hörn. Härden hade två markerade stenlager med ett stort antal skörbrända stenar. Klar begränsning mot ljusare sand. I härden inga fynd.

Fynd i övrigt från ruta 2 har insamlats under nr 40.

R u t a 3 (fig 7,13). Del av en härd (H3) framkom i rutans norra del. Härdens djup ca 30 cm. Två lager sten. Stenen i stor utsträckning skörbränd. Tydlig nedgrävning. I härden något flinta. Inga fynd.

R u t a 6 (fig 7,14). I rutan framkom en härd (H2) i dess norra del med ett djup av ca 30 cm och klar begränsning mot ljus sand. Två lager sten. I härden inga fynd. Fynd av flinta i rutan för övrigt.

Inom yta C nedgrävdes dessutom stickprovsvis följande tre ytor:

R u t a 1 (fig 7). Inom rutan fanns endast obetydligt med sten i ytan samt mörk sand med sot. Inom rutan påträffades de förmodade stolphålen nr 3,4 och 5 samt i nordöstra hörnet en härd (H4). Inom ruta 1 insamlades fynd 39.

R u t a 4 (fig 4). I nordvästra hörnet påträffades en härd (H5) med skörbränd sten i två lager. I övrigt innehöll rutans östra del en ljusare sand med mindre kolinblandning än i den västra delen.

Inom ruta 4 insamlades fynd 41.

R u t a 5 (fig 7). I rutans nordöstra hörn påträffades en härd (H6) med ett djup av 15 cm. Den låg 10 cm djupare än övriga härdar inom området. Inga fynd.

ÖVRIGA IAKTTAGELSER

K e r a m i k e n har framför allt påträffats i områdets sydvästra del. Fyndplatser för keramik har utmärkts på fig 7. Här har även en gräns för det keramikförande lagret inlagts. Keramiken har sammanförts i fynd 44.

F l i n t a n har inte insamlats på samma sätt som keramiken. En dokumentation av flintans läge i yta kan därför inte göras. Platsledaren har emellertid på fig 7 utmärkt det område inom vilket enligt hans uppfattning huvudparten av flintan förekom.

En s t e n s t r ä n g (fig 21) fanns i områdets nordöstra del.
(Fig 7). Dess funktion är okänd. Den torde emellertid vara av
senare datum än anläggningarna i övrigt.

FOSFATKARTERING

Då spridningsbilden för keramik och flinta syntes vara olika inom
området företogs en fosfatkartering. Resultatet av denna redovisas
på fig 15. Karteringen visar mycket låga värden inom keramikområdet,
högre värden inom flintområdet. Skillnaden är dock inte särskilt
markant. Lika höga värden som i flintområdet uppmättes för övrigt
utanför boplatssområdet i åkerytan väster därom.

FYNDBESKRIVNING

FYNDTABELL (Obs! viss osäkerhet i fyndangivelserna föreligger).

Fynd nr	Område	Keramik ornerad	Keramik oornrad	Brända ben	Bränd lera	Flinta avslag		Flinta övrig		Flinta, redskap			Övrigt		
		gr	gr	gr	gr	st	gr	st	gr	art	st	gr	art	st	gr
1-35	1	Yta C, lager 1	26	3		6557	37041	6404	87154	Kärnor	15	3804	Pimpsten	3	16
										Kärn av	1		Slagg		45
										Knutor	123	5795	Järn		70
										Knacksten	1	463	Krita		19
										Avsl m ret	2	747	Slagg		150
										Avsl m be-	27	392	Roc-ko-		
										arbetning	3	67	ramik		447
										Kärnyxor	5	183	Övr Roc		405
										Handtags-			lihult-	(2)	
										kärnor	1	29	yx 2 del	1	455
										Skivyx	1	58	Trind-		
										Skivyx			yx	1	314
										eggfragm	1	34	lihult-		
										Skivskrapa	6	98	yxor	5	304
										Skivskrapa					
										eggfragm	1	37			
										Kölskrapa	3	177			
										Knivar	11	69			
										Skivborr	2	13			
										Tängepil-					
										spets fragm	1	2			
										Ryggsån	1	5			
										Mikrospån	17	7			
										Spån	75	209			
										Kärnyxa					
										fragm	1	103			
										Hjärtform					
										pilspets	1	1			
										Spån m ret	1	4	saknad vid katalogisering		
										Tängefragm					
										3-sid	1	7			
										Spånskrapa	1	4			
42-45	2	Yta A	13			35	239	76	1652				Övr Roc	44	kasserat
													Bergart		
													avsl	1	20
46-48	3	Yta B MI 0-10 cm		42		6	33	7	85						
49-51	4	Yta B MI 10-20 cm		25		2	18	12	26						
52-53	5	Yta B MI 20-30 cm		30				8	68						
54	6	Yta B MI 30-40 cm						19	282						
55-56	7	Yta B MI 40-50 cm				2	14	22	161						
57-58	8	Yta B MI 50-60 cm				2	13	104	963						

Fynd nr	Område	Keramik ornerad	Keramik oorerad	Brända ben	Bränd lera	Flinta avslag		Flinta övrig		Flinta, redskap			Övrigt		
		gr	gr	gr	gr	st	gr	st	gr	art	st	gr	art	st	gr
:59-60	9	Yta B MII 0-10 cm				2	9	4	35						
:61-62	10	Yta B MII 10-20 cm				3	8	76	1748						
:63-65	11	Yta B schakt 9				16	41	230	1767				Skifferavsl.	1	3
:66-67	12	Yta B schakt 11				21	42	129	1447						
:68-71	13	Yta B allm	8			7	101	71	640	Cyl kärna	1	71	Övr Rec	1	23
:72-73	14	Yta B konstr 2				6	41	18	374						
:74-77	15	Schakt VI				20	232	29	1871				Kvarts Järnbit	1	2
														1	31
:78-80	16	Yta A konstr 1	10			3	3	18	78						
:81-84	17	Yta runt konstr 1				55	444	99	2652	Skivskrapa	1	13	Kvarts	3	8
:85-86	18	Schakt X				2	15	18	5969						
:87-88	19	Schakt VIII				10	56	16	438						
:89-90	20	Schakt V				4	69	6	126						
:91-93	21	Kring schakt 3				9	82	15	127	Avsl m ret	2	22			
:94-95	22	Schakt II				3	54	4	273						
:96-100	23	Yta C A7		6		225	1018			Spån	8	10	Pimpsten	2	2
										Kärnor	2	50			
:101-111	24	Yta C A6				1330	3462	1133	6511	Spån	1	2	Järnbit	2	10
										Skivskrapa	1	89			
										Kärnor	7	143			
										Tillsl					
										flintstycke	2	235			
										Skivskrapa					
										eggfragm	1	3			
:112-120	25	Yta C A6 stenraden		3	1	682	3078	687	4870	Knivar	5	26			
										Knutor	98	13412	Lerkli-ning		123
										Spån	14	25			
										Mikrospån	21	7			
:121-123	26	Yta C A2		19		25	137	14	79						
:124-125	27	Yta C A8				172	1045	313	2631						
:126-128	28	Yta C A12		3		82	625	41	524						
:129-131	29	Yta C A11		4		68	393	73	506						
:132-138	30	Schakt 12				98	501	129	1108	Spån	3	9			
										Handtags-					
										kärnor	3	65			
										Kärnor	2	60			
										Knuta	1	13			
:139-145	31	Schakt 10				71	579	106	2048	Kärnyxa	1	104			
										Avsl m ret	1	13			
										Kniv	1	15			
										Knuta	1	21			
										Kärnor	2	46			
:146-152	32	Schakt 15				68	347	50	676	Skivskrapa	1	29			
										Kniv	1	14	Lihults-		
										Kärnor	2	67	yxa om-		
										Knuta	1	41	slagen	1	102
										Mikrospån	4	2			
:153-154	33	Schakt 5				44	309	45	495						
:155-159	34	Schakt 6				113	707	120	1279	Knutor	2	496	Slagg		13
:160-161	36	Schakt 2				17	60	188	1203						
:162-165	37	Schakt 10?				118	617	178	2805	Knuta	1	99	Avsl av kvarts	1	1
:166-170	38	Schakt 8				241	1425	191	2809	Kärnfragm	1	4			
										Knuta	1	78			
:171-173	39	Yta C Ruta 1				84	244	103	444	Kärnor	4	198			
:174-177	40	Yta C Ruta 2				33	168	30	158	Knutor	2	34			
:178-179	41	Yta C Ruta 4 All?				45	244	47	360						
:180-183	42	Stensträngen				178	851	140	1437	Kärna	1	20			
										Knutor	3	146			
:184-185	43	Schakt 1,2?				4	18	5	48						
:186-189	44	Yta C	73	298		49	236	73	606						
:190-198	45	Ruta 1?				224	868	152	1597	Mikrospån	2	1	Eggfragm		
										Knutor	4	240	Lihult-		
										Kärnor	3	49	yxa	1	3
										Knivar	2	20			
										Avsl m ret	1	1			
										3-sid pil-					
										spets m					
										tänge	1	7			
:199-205	46	Schakt 12				181	1372	173	1788	Knutor	3	96			
										Kärna	1	61			
										Mikrospån	1	<1			
:206-209	47	Schakt 14				38	168	23	224	Knacksten	1	46			
										Kärnyxa	1	42			
:210-213	48	Runt A1-A5				37	829	83	1282	Avsl m ret	1	3			
										Knutor	4	68			
										Kärnor	2	47			
Summa:		73	355	3	136	1	10955	57773	11466	137524		472		24	

KOMMENTAR TILL FYNDTABELL.

Vid katalogisering var följande ej redovisat.

Forts. F 1	:36-41	Kärnfragment, flinta	1 st	4 g
		Spånskrapefragment, flinta	1 st	3 g
		Avslag, slipat ?, bergart	1 st	4 g
		Avslag, kvarts	5 st	20 g
		Kvarts	40 st	727 g
		Slipad och bearbetad bergart	7 st	1370 g

KOMMENTAR TILL FYNDTABELL.

Förutom de i fyndtabellen gjorda tilläggen var följande ej redovisat vid katalogisering.

F 24	forts. flinta, redskap :109-110	Avslag m. ret.	2 st	10 g
		Knutor	9 st	303 g
F 25	forts. övrigt :120	Järn		5 g
F 34	forts. flinta, redskap :158	Handtagskärna, svallad	1 st	25 g
F 40	forts. flinta, redskap :177	Mikrospån	3 st	1 g
F 45	forts. flinta, redskap :205	Spån	4 st	33 g

SAMMANFATTNINGSTABELL AV HEILA FYNDMATERIALET

FLINTA

Knacksten	Knackstenar	2 st
Kärnor	Kärnor	101 st
	Kärna, cyl	1 st
	Kärna, fragm	1 st
	Handtagskärnor	4 st
	Kärnavsl	1 st
	Knutor	151 st
Kärnredskap,	Kärnyxor	7 st
tillhuggna	Kärnyxa, fragm	1 st
	Tillsl flintstycken	2 st

Kärnredskap,
flathuggna

-

Kärnredskap,
slipade

-

Obearbetade avslag

10955 st

	Spån	91 st
Avslagsredskap,	Spånskrapa	1 st
tillhuggna	Skivskrapor	9 st
	Skivskrapor, eggfragm	2 st
	Kölskrapor	3 st
	Tångepilspets, fragm	1 st
	Tångefragm, 3-sid	1 st
	Pilspets m tånge, 3-sid	1 st
	Knivar	20 st
	Skivborr	2 st
	Spån m retusch	1 st
	Ryggspån	1 st
	Mikrospån	45 st
	Avslag m retusch	14 st
	Avslag m bearbetning	3 st
	Skivvyxa	1 st
	Skivvyxa, eggfragm	1 st

Avslagsredskap,
flathuggna

Hjärtform pilspets

1 st

Avslagsredskap,
slipade

-

Övrig flinta

11466 st

BERGART

	Lihultyxor	5 st
	Lihultyxa, eggfragm	1 st
	Lihultyxa, omslagen	1 st
	Lihultyxa, 2 delar	1 st
	Trindyxa	1 st
	Avslag	1 st

KVARTS

	Kvarts	4 st
	Avslag	1 st

ÖVRIGT

	Pimpstenar	5 st
	Slagg	208 gr
	Järn	239 gr
	Krita	19 gr
	Rec keramik	147 gr
	Övrig rec	231 gr
	Lerklining	123 gr
	Keramik orn	73 gr
	Keramik oorn	355 gr
	Brända ben	3 gr
	Bränd lera	1 gr

SAMMANFATTNING

Efter provundersökning företagen 1970 (Fyndrapporter 1971, sid 77 ff) upptogs över boplatssområdets östra del med maskin schakt samt tre ytor (A - C). I ytorna A och B undersöktes smärre mörkfärgningar vilka dock ej kunde dateras och vars funktion är okänd. Möjligen har bottnar av smala åkerparceller iakttagits i schakt 3 (fig 2). Undersökningens tyngdpunkt lades på yta C med rik förekomst av såväl kulturlager som fynd. I yta C (fig 7) framrenades en yta med kulturlager, härdar och eventuella stolphål.

Inom området fanns ett sammanhängande parti med sot och skörbrända stenar kallat härdytan. Vid nedrensning visade sig detta parti bestå av flera härdar och områdena däremellan av sotfläckig jord med spridda skörbrända stenar och fynd av flinta. Härdytan begränsades i väster av en stenrad. Väster om denna stenrad fanns ingen sotfärgning.

Fynden utgjordes av keramik och flinta. Keramiken har karterats på fig 7. Den förekom så gott som uteslutande i områdets sydvästra del. Flintan, som ej karterats på samma sätt, förekom enligt utgrävarens uppfattning framför allt i områdets norra del, inom ett parti som markerats på fig 7.

En fosfatkartering av området gav inte något markant utslag. Obed tydligt högre värden konstaterades i området med flinta än i området med keramik.

I schakt 6 och 10 (fig 5) nedgrävdes till den underliggande sen-glaciala leran. Ovanpå denna lera (fig 8,9) fanns en klapper. I denna klapper förekom avslag av flinta.

DATERING

Grävningsiakttagelserna ovan pekar på en stark blandning av material från en mesolitisk och en neolitisk bosättning. Detta tillsammans med att materialet har insamlats över tämligen stora grävningsytor och att lägesangivelserna emellanåt är oklara gör det omöjligt att i materialet skilja de båda epokerna från varandra. Förekomst av ett flertal Lihultyxor och handtagskärnor pekar på senmesolitisk tid, vilket - om bosättningen var belägen vid stranden - stämmer väl överens med boplatsens läge ca 25 m

över havet. Vid denna nivå bör stranden ha stått ca 5000 f Kr. Det är att antaga att en stor del av flintmaterialet i övrigt är att hänföra till denna mesolitiska bosättning. Förekomst av skivvyxor kan tyda på att ändå äldre inslag i materialet förekommer.

Den neolitiska bosättningen kan påvisas genom förekomst av keramik (fig 22-32) till stor del ornerad med tvärknodd. Keramiken synes närmast vara att hänföra till stridsyxekulturen. Övriga föremål, säkert hänförliga till denna kulturgrupp saknas. Ett par tångespetsar verkar snarare vara av gropkeramisk karaktär. Av säkert daterbara senare föremål förekommer endast en senneolitisk hjärtformad pilspets med urnupen bas.

De tre C14-dateringarna vilka erhållits först efter att rapporten färdigställdes sammanfaller betydligt bättre med tiden för den senmesolitiska bosättningen än för den mellanneolitiska. Kulturlagret skulle i så fall vara utbildat under mesolitisk tid. Mot en sådan tolkning talar dels att kulturlagret överlagras klapper och mestadels skiljs från detta av en ljus sand, dels att neolitiska fynd (främst keramik) förekommer spritt i kulturlagret. Det kan endast konstateras att C14-dateringarna inte överensstämmer med den arkeologiska tolkningen av platsen, med samtidigt skall påpekas vad som tidigare sagts i rapporten nämligen att de lokala förhållandena gjorde det mycket svårt att avgöra en eventuell samtidighet mellan olika anläggningar.

SUMMARY

After trial excavation carried out in 1970 (Fyndrapporter 1971, pp 77) trenches and three areas A-C (fig. 2 in the eastern part of the settlement) were stripped mechanically. The excavation was concentrated to area C (fig. 17) where a culture layer as well as finds were well represented. In area C (fig. 7) an area with a culture layer, hearths and possible post-holes was exposed through trowelling.

Within the area there was a well-defined part containing soot and brittle burnt stones which was termed the hearth area (figs. 18-19). Further deep excavation of this part showed that it contained several hearths interspaced by mottled sooty soil with scattered brittle burnt stones and finds of flint.

The finds consisted of pottery and flint. The distribution of the pottery (figs. 22-32) is shown in fig. 7. It occurred almost exclusively in the south-west part of the area. The flint, which has not been mapped in the same way, occurred as far as the excavator could see, mainly in the north part of the area, which is also shown in fig. 7.

A phosphate investigation of the area did not yield any conspicuous results.

Trenches 6 and 10 (fig. 5) were excavated down to the underlying Postglacial clay. This clay was overlaid by shingle where waste flakes of flint were found.

The observations recorded during the excavation indicate a strong mixture of material from a Mesolithic and a Neolithic settlement. It is not possible to separate the two periods from each other. The occurrence of several Lihult axes and handle cores indicate the Late Mesolithic which - if the settlement was situated on the shore - agrees well with the position of the settlement at a height of 25 m above sea level.

The fact that there was a Neolithic settlement is proved through the finds of pottery (figs. 22-32) largely decorated with whipped cord. The pottery would seem to belong to the Battle Axe culture.

It has been suggested that the culture layer was formed during the Neolithic, but the dates given by C14 indicate that it may have been formed already during the Mesolithic.

Fig 1
 Topografisk karta. 215
 Boplatssområdet markerat.
 Topographical map.
 The settlement area is marked.
 Skala 1:4 000
 Översikt. General view.
 Skala 1:50 000

SCHAKTPLAN

PLAN OF TRENCHES

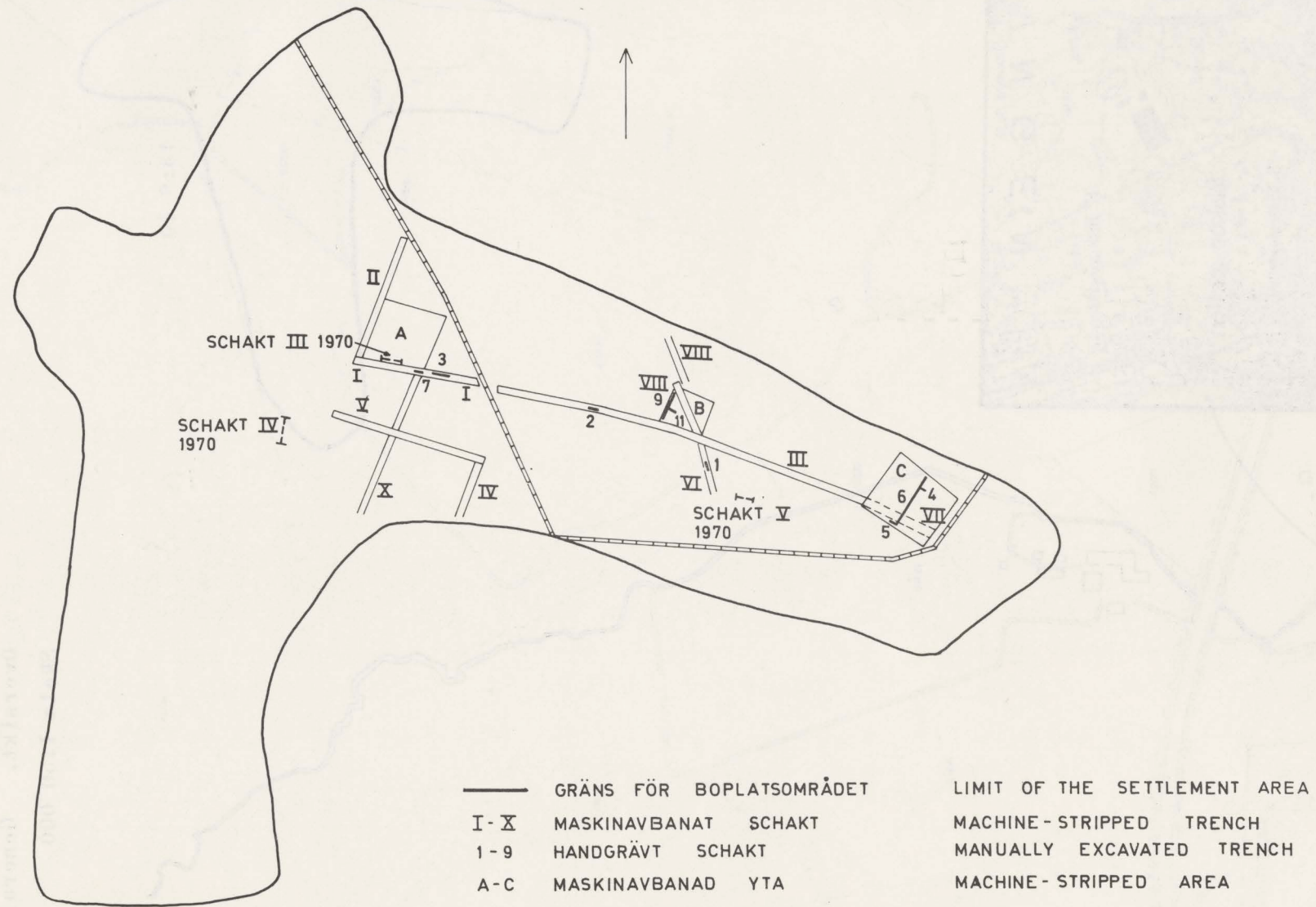
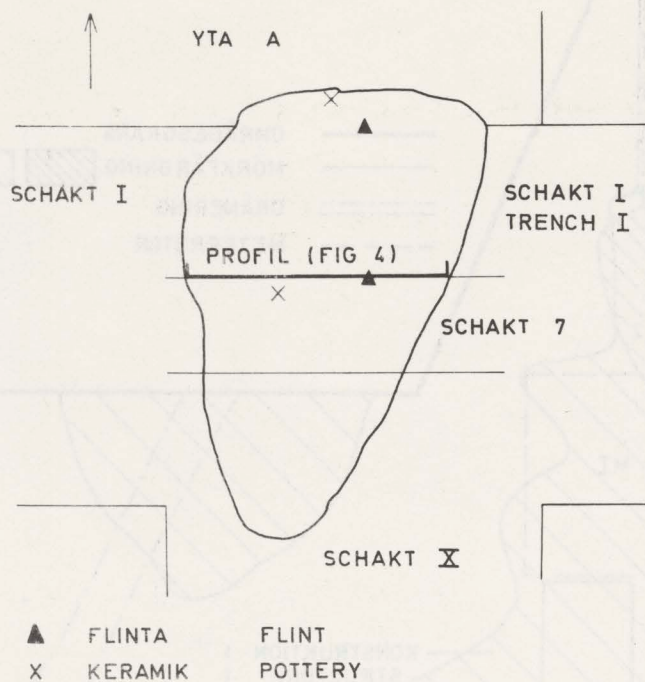

FIG 2

SKALA 1:2000

YTA A. KONSTRUKTION 1. SOTFÄRGNING
 AREA A. STRUCTURE 1. SOOT SPREAD

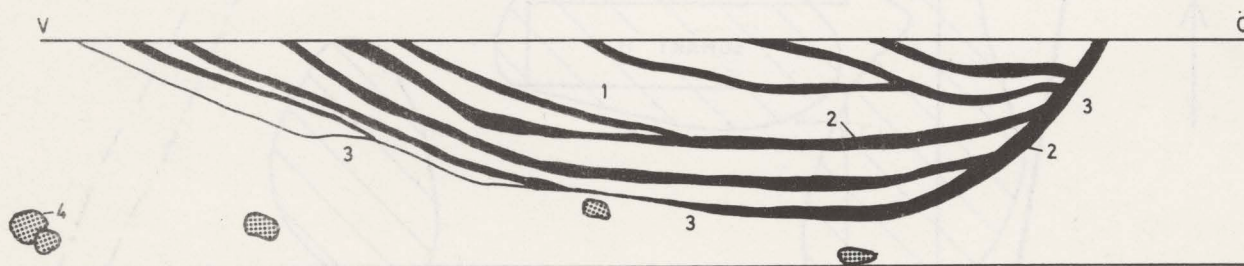
PLAN

SKALA 1:40

FIG 3

PROFIL

1. SOTFÄRGNING	SOOT SPREAD
2. MÖRKA, FETA SOTLAGER	DARK RICH SOOTY LAYERS
3. MÖRKFLAMMIG SAND	MOTTLED DARK SAND
4. JÄRNUTFÄLLNING	IRON RESIDUE

SKALA 1:10

FIG 4

FIG 3-4

218 YTA B. VÄSTRA DELEN. MÖRKFÄRGNINGAR.
AREA B. WESTERN PART. DARK-COLOURED PATCHES.

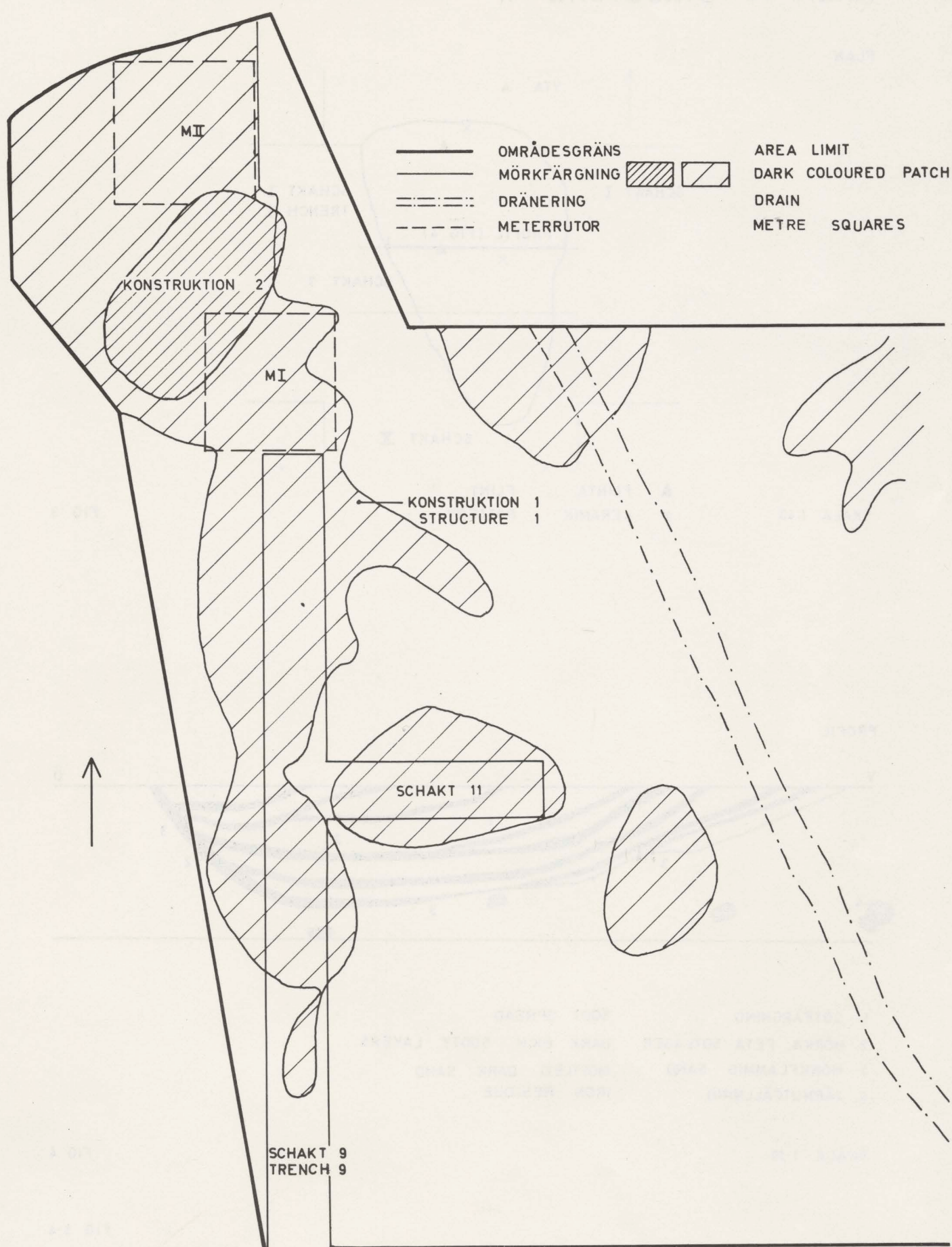
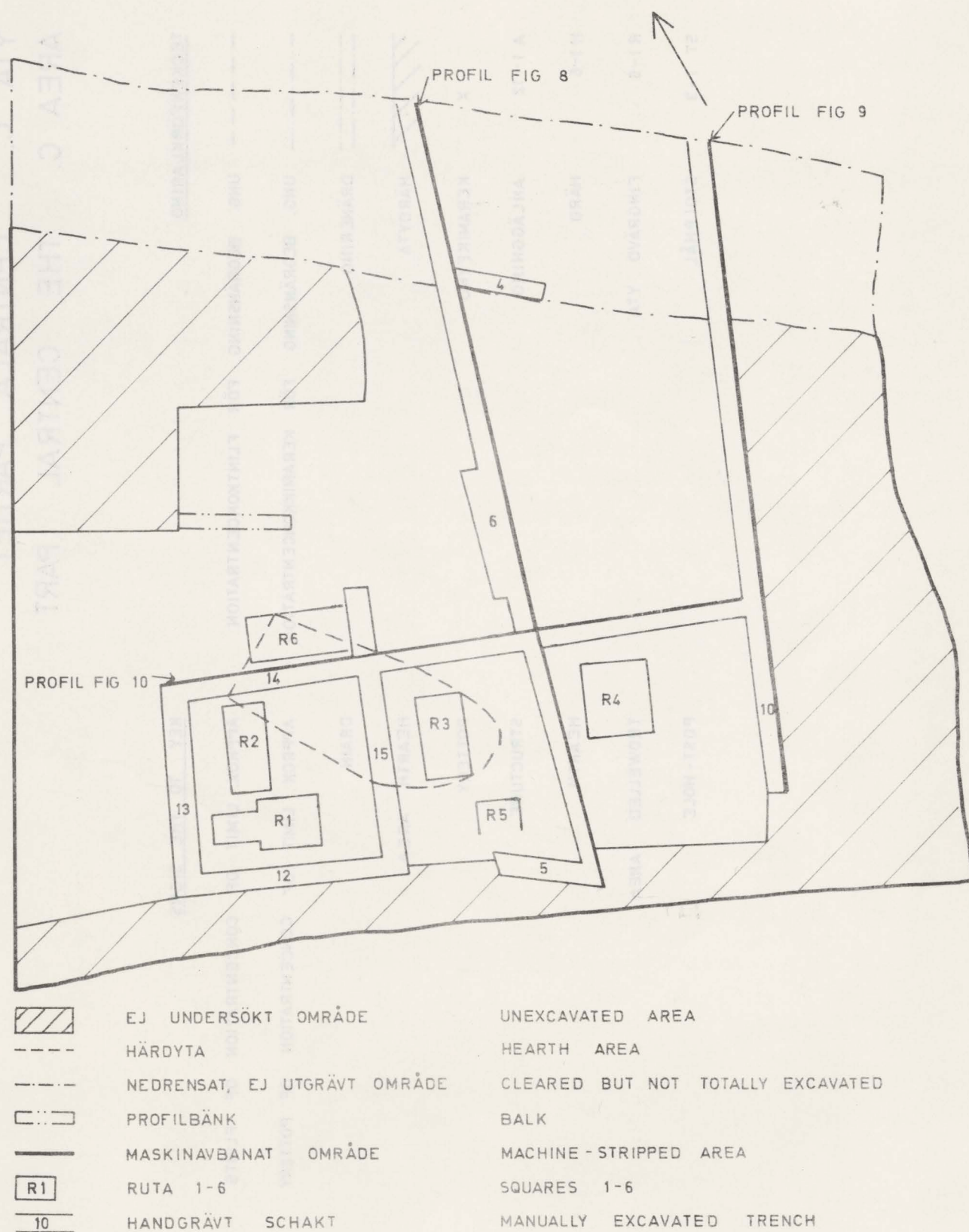

FIG 5

SKALA 1:40

YTA C. SCHAKTPLAN
AREA C. PLAN OF TRENCHES

SKALA 1:100
UNGEFÄRLIG MÄTNING
ROUGH SURVEY

FIG 6

YTA C. CENTRALA PARTIET
AREA C. THE CENTRAL PART

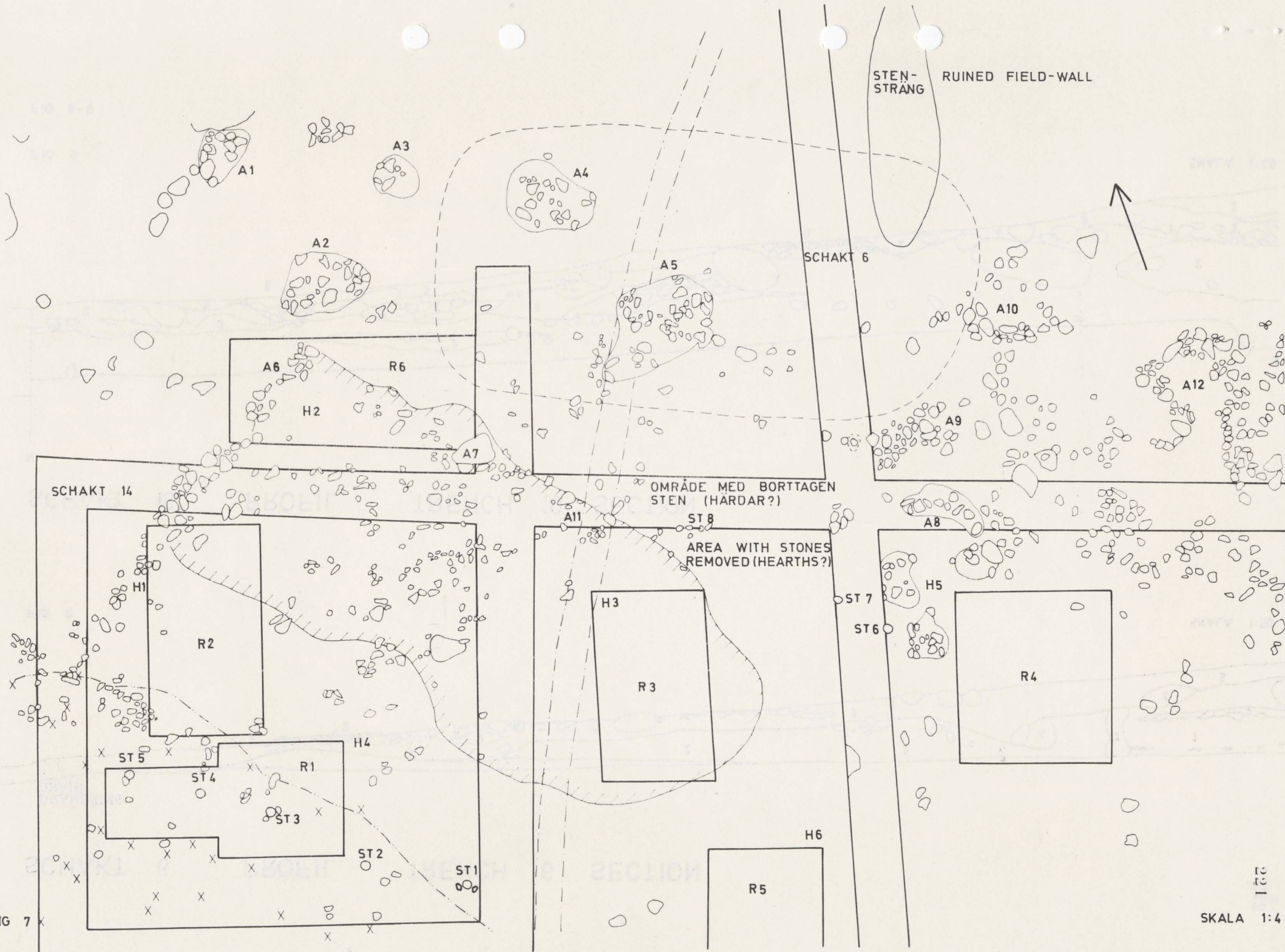
TECKENFÖRKLARING

-----	UNG. BEGRÄNSNING FÖR FLINTKONCENTRATION
-----	UNG. BEGRÄNSNING FÖR KERAMIKKONCENTRATION
-----	DRÄNERING
////	HÄRDYTA
X	KERAMIKFYND
A 1-12	ANLÄGGNING
H 1-6	HÄRD
R 1-6	FINGRÄVD YTA
ST 1-3	STOLPHÅL

KEY TO THE SIGNS

APPROX. LIMIT OF CONCENTRATION OF FLINTS
APPROX. LIMIT OF CONCENTRATION OF POTTERY
DRAIN
HEARTH AREA
POTTERY
STRUCTURE
HEARTH
TROWELLED AREA
POST-HOLE

FIG 7

SCHAKT 6 PROFIL. TRENCH 6 SECTION

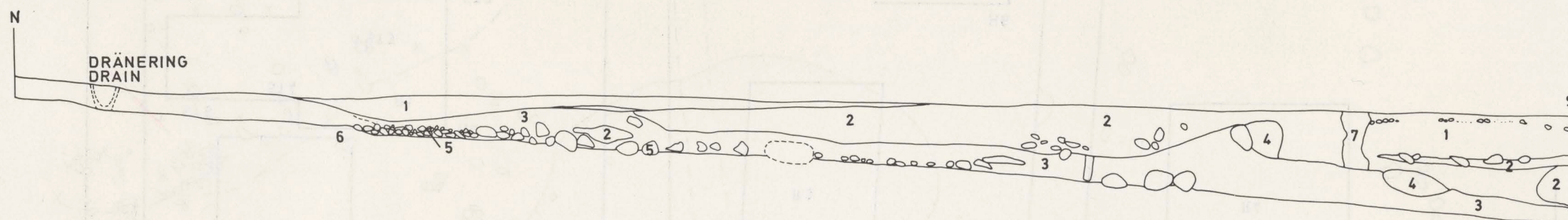

FIG 8

SKALA 1:50

SCHAKT 10 PROFIL. TRENCH 10 SECTION

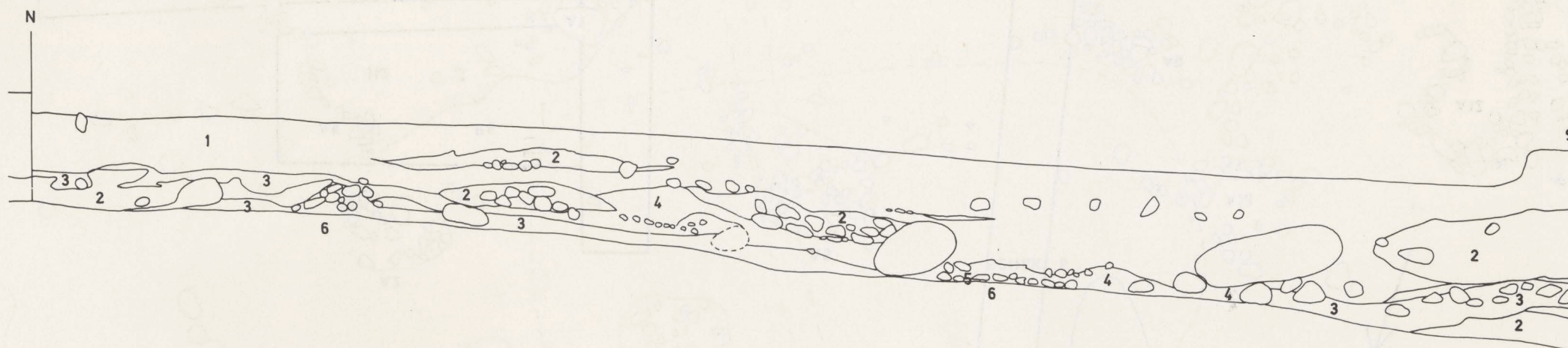

FIG 9

SKALA 1:40

SCHAKT 14 PROFIL. TRENCH 14 SECTION

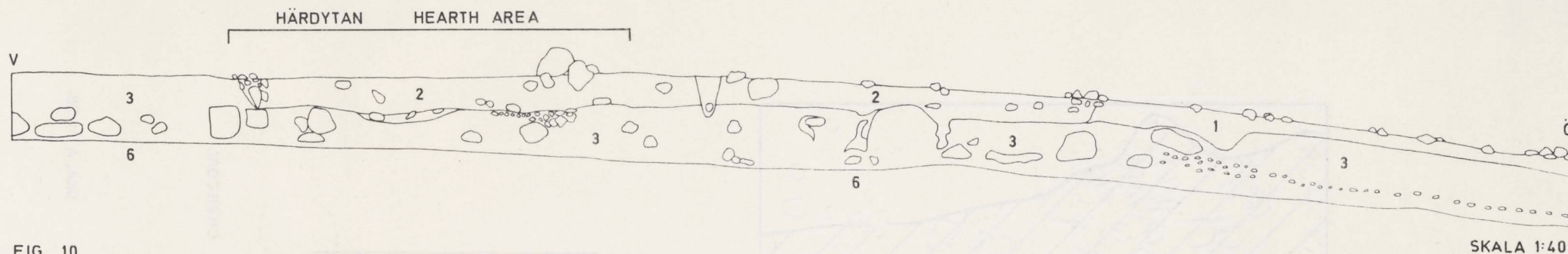

FIG 10

LAGERBETECKNING FIG 8-10

1. SAND, HUMUSFÄRGAD
2. SAND, SOTIG. KULTURLAGER
3. SAND, LJUS
4. SAND, GRUSIG, LJUS
5. KLAPPER
6. LERA
7. SAND, GRÅ

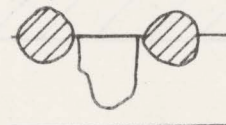
DESCRIPTION OF LAYERS FIGS 8-10

1. SAND, HUMUS-COLOURED
2. SAND, SOOTY. CULTURE LAYER
3. SAND, LIGHT
4. SAND, GRAVELLY, LIGHT
5. SHINGLE
6. CLAY
7. SAND, GREY

STOLPHÅL ?

POST-HOLES ? (ST)

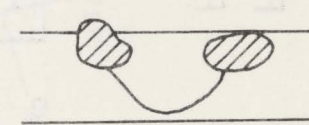
ST 1

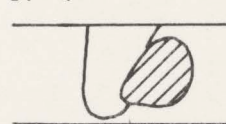
ST 2

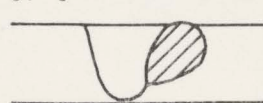
ST 3

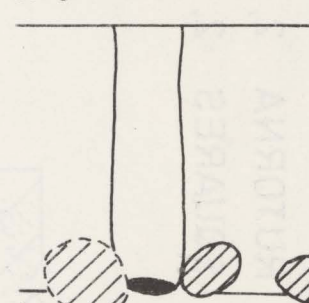
ST 4

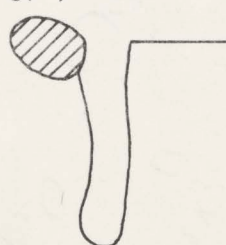
ST 5

ST 6

ST 7

ST 8

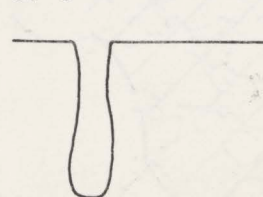

FIG 11

FIG 10-11

SKALA 1:10

YTA C. RUTORNA 2, 3, 6. PLAN
AREA C. SQUARES 2, 3, 6. PLAN

RUTA 2

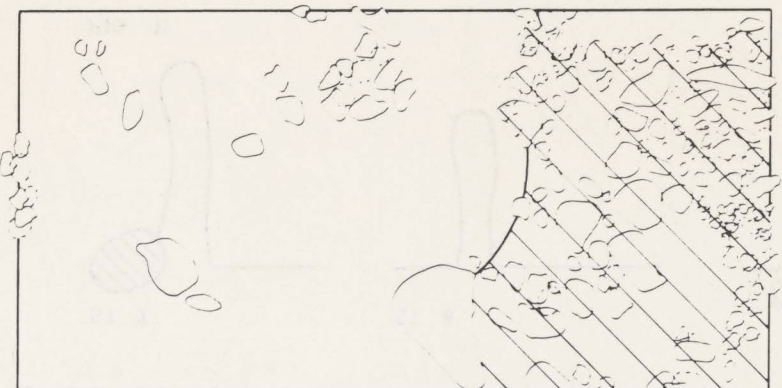

FIG 12

RUTA 3

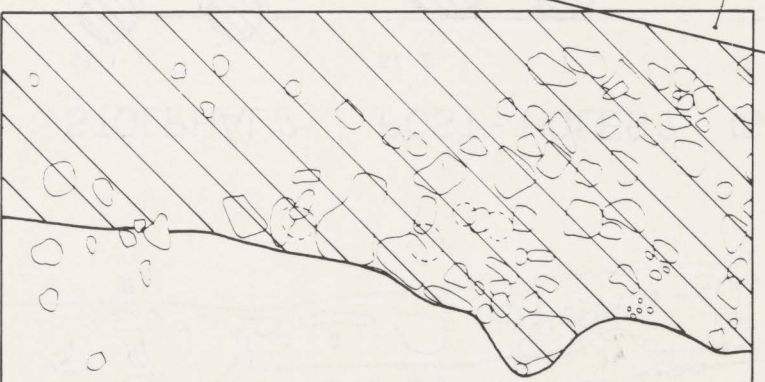

FIG 13

RUTA 6

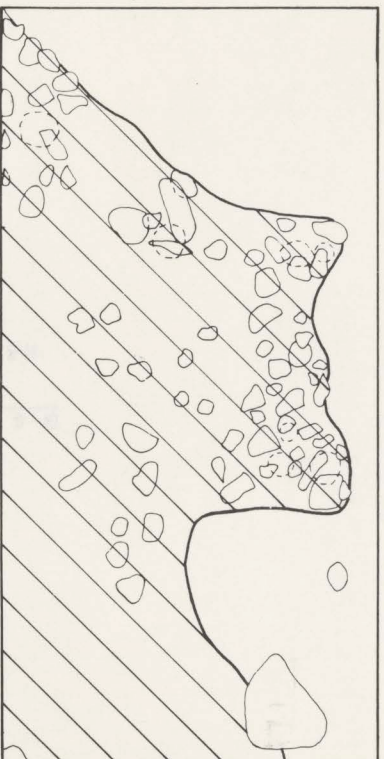
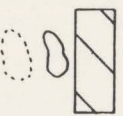

FIG 14

OMRÅDE MED SOT OCH KOL AREA WITH SOOT AND CHARCOAL
STEN STONE
UNDERLIGGANDE STEN UNDERLYING STONE

FIG 12-14

SKALA 1:20

FOSFATKARTERING. YTA C. PHOSPHATE INVESTIGATION. AREA C.

- = 50-74
- = 75-99
- = 100-124
- = 125-149
- = 150-174

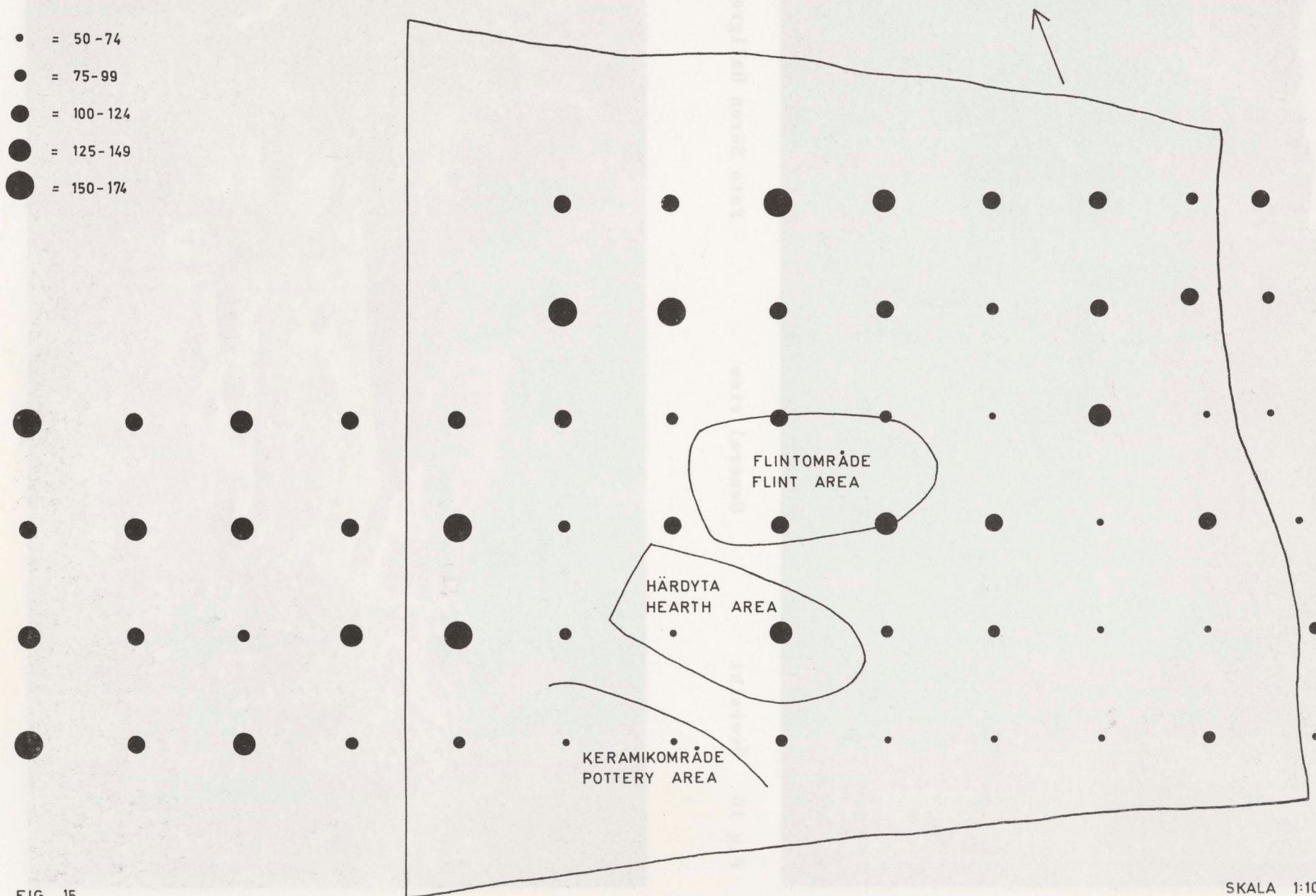

FIG 15

SKALA 1:100

Fig 16 Översikt

General view

Foto Sören Hallgren

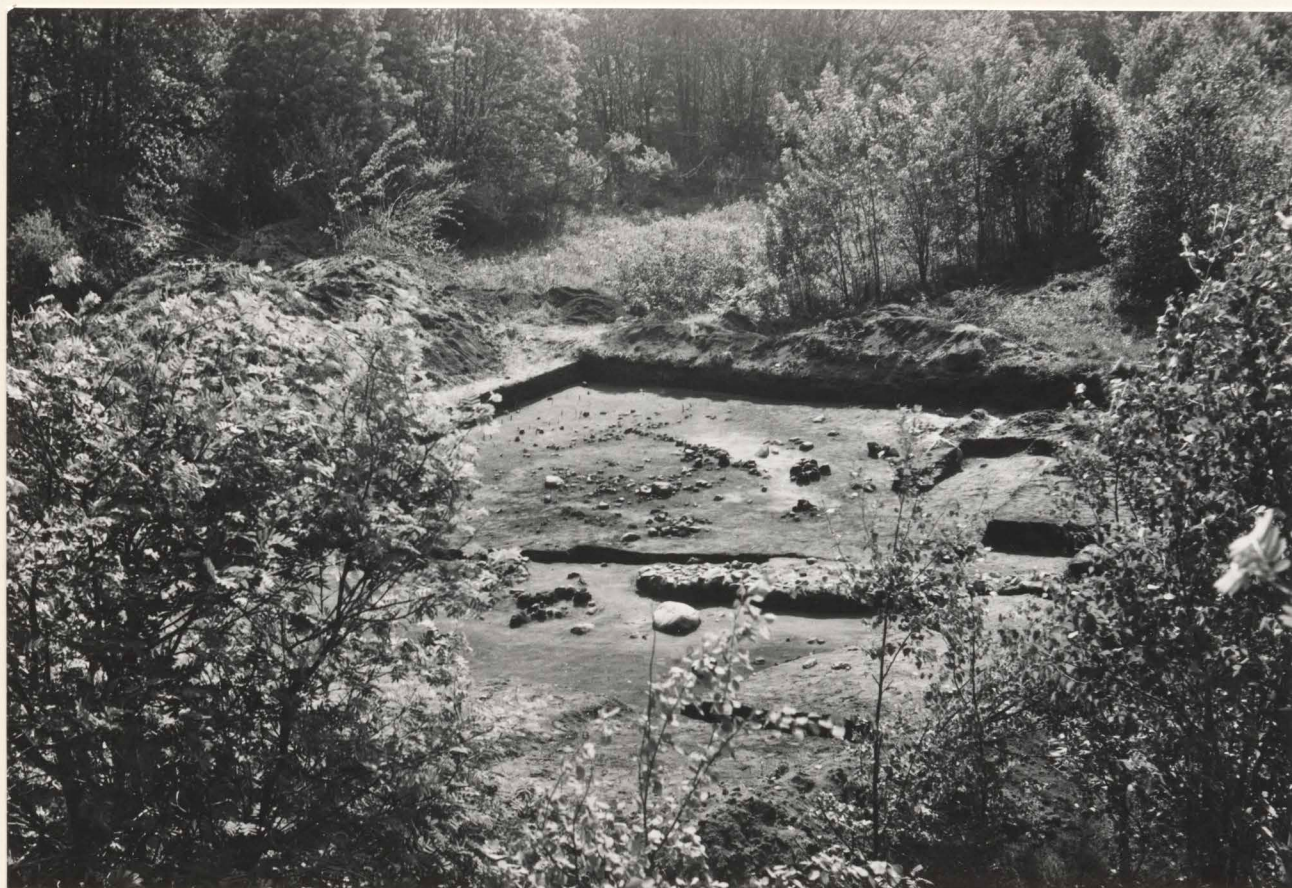

Fig 17 Översikt, yta C

General view of area C

Neg.nr. B 6485

Fig 18

Härtytan = C fig 19 foto 4.

Hearth area + C fig. 19 photo 4.

Neg.nr. B 6486

Fig 19

Schakt 14. Härtytan i profil.

Trench 14. Section across the
hearth area.

Neg.nr. B 6487

Fig 20

Yta C A 1. Profilen som visar
stenraden som begränsar kultur-
lagret.

Area C. A 1. The section shows
the row of stones which delimits
the culture layer.

Neg.nr. B 6488

Fig 21

Den recenta stensträngen.

The modern row of stones.

Neg.nr. B 6489

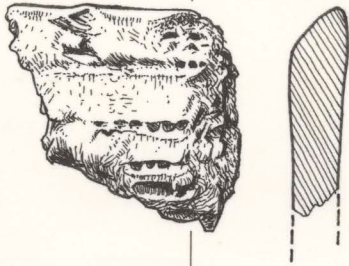

Fig 22

Fig 23

Fig 24

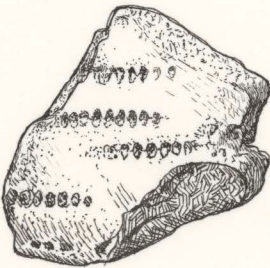

Fig 25

Fig 26

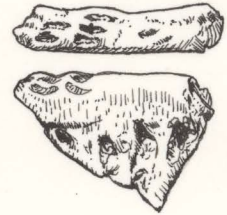

Fig 27

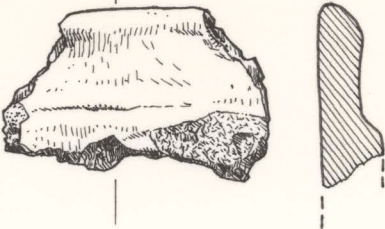

Fig 28

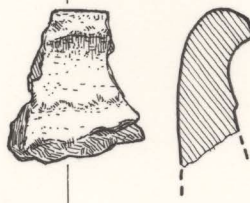

Fig 29

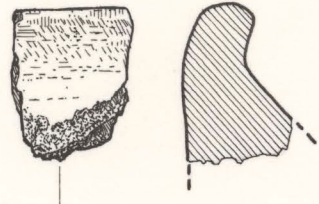

Fig 30

Fig 31

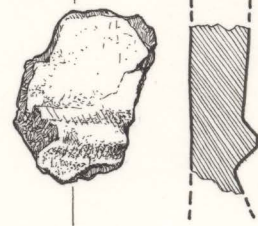
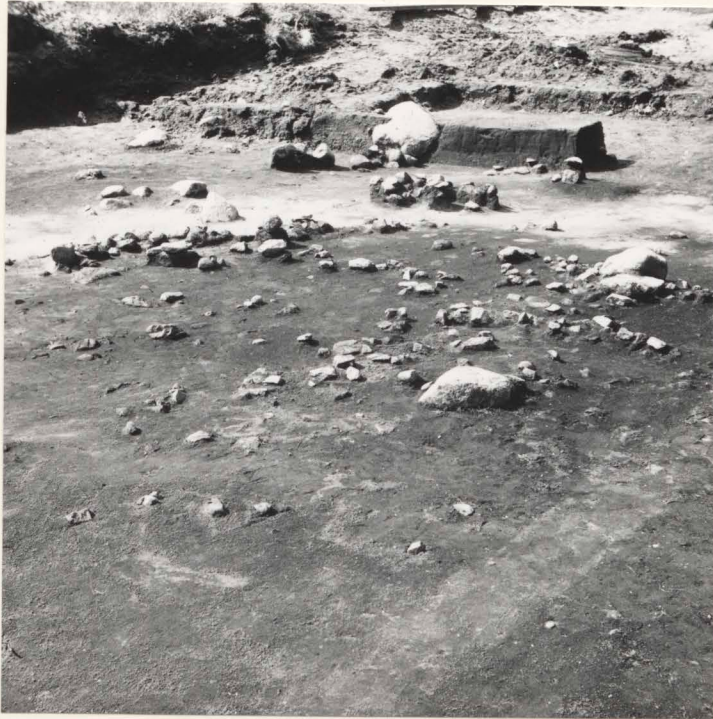

Fig 32

Neg.nr. B 6492

Yta. C. Härdytan. Nedgrävning för
dränering synlig. Från sydost.

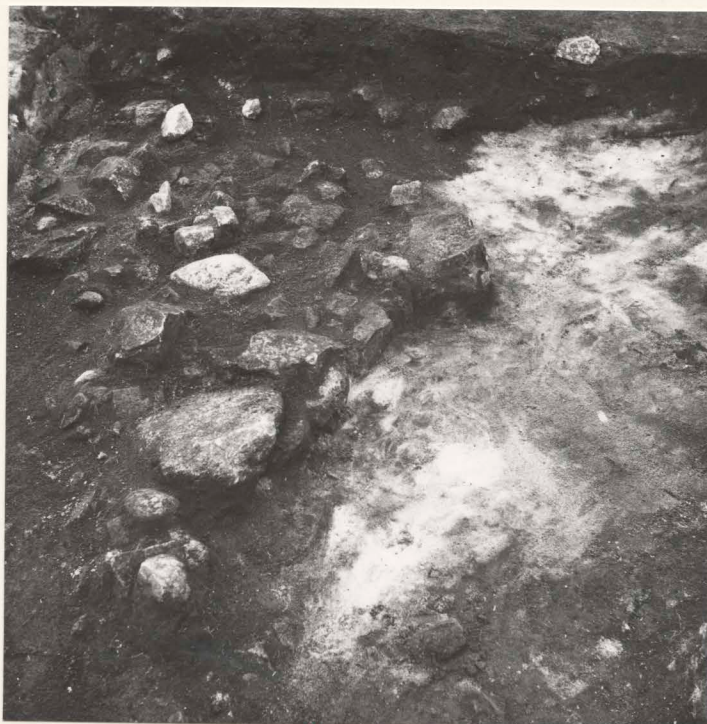
Neg.nr. B 6493

Yta. C. Härdytan. I bakgrunden området
för keramikfynden. Fyndplatserna mar-
kerade. Från nordost.

Neg.nr. B 6494

Yta C. Härdytan begränsning mot väster

Neg.nr. B 6495

Yta C. Ruta 3. Från söder.

Yta C. Klapper i botten av schakt 15
söder om schakt 14.

Neg.nr. B 6496

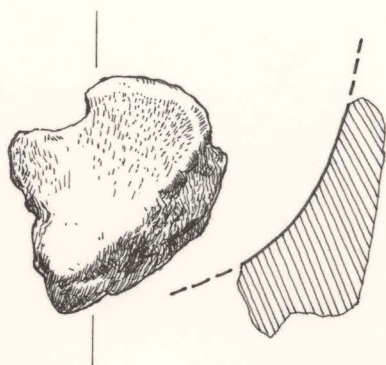

Neg.nr. B 6497

Yta C. Klapper i botten av schakt 6
med överliggande kulturlager.

Neg.nr. B 6498
Yta C. Klapper i botten av schakt 6
med överliggande kulturlager

F 44

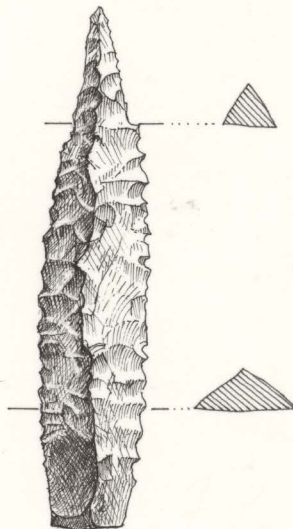
F 44

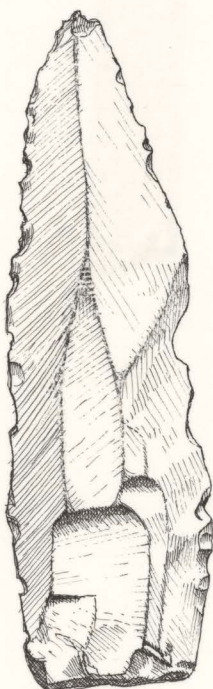
F 44

F 1

F 45

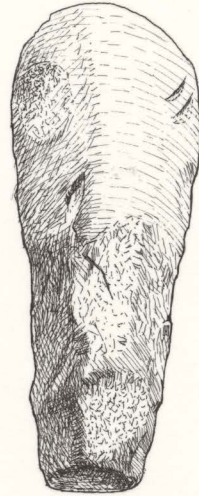
F 46

F 1

F 1

F 1

F 1

